

העדה

העדה
אלקיך אביך
ועבדהו

פטרון מערכת דעה:

תנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
וז' מרת פעריל ב"ר טובי' ע"ה

גליון ע' - פרשת פקודי - שנת תשפ"ב

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

מסילת המועד

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

ועמוד על נפשם:
פורים איז א צייט זיך
אוועקצושטעלן אין
אידישקייט מיט אן
עזות דקדושה

עמוד ה'

משנת החסידות

שיעורים בספר התניא - פרק כ"ד
שיעור מ"ז (פרשת בהעלותך תשנ"ט)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

**אהבי ה'
שנאו רע:
הפירוד
מאחדותו
יתברך
שנעשה ע"י
מעשה עבירה**

א. יצר לב האדם: ביאור בשמות שיש ליצר הרע

היצר הרע נקרא לפי ההתנגדות אליו | הקב"ה קראו 'רע' שעצמיות היצר הוא רע | משה רבינו הוא הפותח את לבם של ישראל לתורה לכן קרא ליצה"ר המתנגד לזה 'ערל' | ישעיהו הנביא קראו 'מכשול' שהיצה"ר מציב מכשולות להגאולה | לכל גילוי אלוקות מציב היצה"ר מכשולות | לאחר גילוי אלוקות שהיתה אצל נח נעשה 'מכשול' משא"כ יעקב אבינו זכה לגילוי גדול והתפלל שלא יצא מכשול מזה

ב. אדם לעומת היצר הרע - ע"י כח הבחירה

כאשר אדם עובר עבירה הוא יותר גרוע מהיצר הרע שהכשילו | היצה"ר הוא מציאות של רע שפועל לפי הכוחות הטבעיים שיש לו ואין לו בחירה ע"י | היצה"ר אינו היפך רצון העליון ואילו מעשה עבירה של בני אדם הוא היפך רצון העליון | כאשר אדם עובר על רצונו יתברך הוא נותן תוספת יניקה לסט"א משום שבא מכח בחירתו

א.

יצר לב האדם: ביאור בשמות שיש ליצר הרע

היצר הרע נקרא לפי ההתנגדות אליו | הקב"ה קראו 'רע' שעצמיות היצר הוא רע | משה רבינו הוא הפותח את לבם של ישראל לתורה לכן קרא ליצה"ר המתנגד לזה 'ערל' | ישעיהו הנביא קראו 'מכשול' שהיצה"ר מציב מכשולות להגאולה | לכל גילוי אלוקות מציב היצה"ר מכשולות | לאחר גילוי אלוקות שהיתה אצל נח נעשה 'מכשול' משא"כ יעקב אבינו זכה לגילוי גדול והתפלל שלא יצא מכשול מזה

כל מעשה עבירה יוצר פירוד מאחדותו יתברך בתכלית הפירוד ממש

הנה התניא (בפכ"ג) מביא את דברי הוזה"ק (ח"ג דף עג.) דאורייתא וקוב"ה כולא חד, ואת דברי התיקוני זוהר (דף עד. תיקון ל') שרמ"ח פיקודין אינון רמ"ח אברין דמלכא, ומבאר התניא (שם) שעל ידי קיום התורה והמצוות ממשיך האדם את פנימיות הרצון העליון שהוא עצמיות אלוקות, וכדברי הרמב"ם הידועים (יסוה"ת פ"ב ה"י) ש'הוא ורצונו אחד הוא', וכאשר אדם מקיים תורה ומצוות הוא מתדבק ברצון העליון וממשיך על ידי רמ"ח אבריו גילוי רצונו יתברך שמו בעולם הגשמי.

וממשיך התניא ומבאר (בפכ"ד) שכמו שעל ידי קיום רמ"ח מצוות עשה האדם מתדבק ברצון העליון וממשיך גילוי אלוקות בעולם הגשמי, כך זה לעומת זה הן השס"ה מצוות לא תעשה, וז"ל, 'שס"ה מצוות לא תעשה דאורייתא וכל איטורי דרבנן מאחר שהן נגד רצונו והכמתו יתברך והפכם ממש הם נפרדים מיוחדו ואחדותו יתברך בתכלית הפירוד ממש, כמו הסטרא אחרא והקליפה הנקראים עבודה זרה ואלהים אחרים מחמת הסתר פנים של רצון

משה רבינו הוא המשפיע פתיחת הלב לתורה לכן קרא ליצה"ר המתנגד לזה 'ערל'

וביאור ענין שבעה השמות של היצר הרע, כי הנה כל אחד ואחד משבעה הנביאים הנזכרים בגמרא הנ"ל מסמל בחינה ומדרגה מסוימת בעבודת הש"ת, ולפי זה הוא קרא שם להיצר הרע שמסמל את התנגדות היצה"ר לבחינה זו, ולכן משה רבינו קראו 'ערל', כי התוה"ק ניתנה לישראל על ידי משה רבינו, והוא הפותח את מעיין התורה הקדושה לכל איש ישראל, שכל אחד ואחד מישראל יזכה לפתיחת הלב, להביא את עומק התוה"ק ולחדש חידושי תורה, ולהרגיש את החיות והמתקוות שיש בתוה"ק, והיצה"ר המתנגד לזה גורם לסתימת הלב, שהאדם לא ירגיש את החיות והמתקוות של התוה"ק, וזהו 'ערל' שאוטם וסותם את לב האדם, (עיי' פירוש רש"י דברים י, טז: 'ערלת לבבכם' - אוטם לבבכם וכיוצא).

ישעיהו הנביא הוא המתנבא על הגאולה ולכן קראו 'מכשול' שמציב מכשולות לגאולה

וכמו כן ישעיהו הנביא קראו 'מכשול', כי ענין 'מכשול'

העליון כנ"ל. והיינו שכמו שקיום התורה והמצוות הוא האחדות והדבקות הנעלה בפנימיות הרצון העליון, כך שס"ה מצוות לא תעשה גורמות להרחקה ולפירוד הכי גדול מאלוקותו יתברך שמו, והוא כח הרע של היצר הרע שהוא הכח המתנגד לכל גילוי של אחדותו יתברך שמו בעולם.

שמות היצר הרע לפי ההתנגדות לבחינה המסוימת

והנה אמרו חז"ל (סוכה דף נב:) 'שבעה שמות יש לו ליצר הרע הקדוש ברוך הוא קראו 'רע', שנאמר (בראשית ח, כא) 'כי יצר לב האדם רע מנעוריו', משה קראו 'ערל', שנאמר (דברים י, טז) 'ומלתם את ערלת לבבכם', דוד קראו 'טמא', שנאמר (תהלים נא, יב) 'לב טהור ברא לי אלקים', מכלל דאיכא טמא, שלמה קראו 'שונא', שנאמר (משלי כה, כא) 'אם רעב שנאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים כי גחלים אתה חותה על ראשו וה' ישלם לך' - אל תקרי 'ישלם' לך אלא 'ישלימנו לך', ישעיה קראו 'מכשול', שנאמר (ישעיהו נה, יד) 'סולו סולו פנו דרך הרימו מכשול מדרך עמי' וכו'.

פטרון הגליון - אדר ב

הרב החסיד המופלג והמפואר
מוה"ר אלימלך פישביין הי"ו
זכות הפצת התורה יעמוד לו ולכל משפחתו

ולכן משה רבינו קראו 'ערל', כי התוה"ק ניתנה לישראל על ידי משה רבינו, והוא הפותח את מעיין התורה הקדושה לכל איש ישראל, שכל אחד ואחד מישראל יזכה לפתיחת הלב, להבין את עומק התוה"ק ולחדש חידושי תורה, ולהרגיש את החיות והמתיקות שיש בתוה"ק, והיצה"ר המתנגד לזה גורם לסתימת הלב, שהאדם לא ירגיש את החיות והמתיקות של התוה"ק, וזהו 'ערלי' ~

כל השמות שקראו הנביאים ליצר הרע הם שמות שביטאו את היצה"ר שהתנגד לבחינה שלהם, והקב"ה קראו 'רע' שהוא שם הכולל של היצר שעצמיותו רע, והקב"ה שונא את הרע בתחילת השנאה, וממילא כאשר האדם עובר על רצון השי"ת הוא נפרד מיחודו ואחדותו יתברך 'בתכלית הפירוד ממש' ~

הוא כאשר האדם נמצא קרוב ממש לענין שהוא צריך להשיג, ואז לפעמים הוא נתקל ב'מכשול' שמונע בערו להשיג את הענין ההוא, וישעיהו הנביא הוא זה שמנבא על הגאולה, וענין הגאולה כולל הן את הגאולה הכללית של כלל ישראל, והן ענין של גאולה פרטית של כל אחד ואחד מה שנוקב לו, ולכן קרא ישעיהו ליצה"ר בשם 'מכשול', שהוא מתנגד ומונע את הגאולה ומערים מכשולות לגאולה. וכפי שקרה כמה פעמים במשך הדורות שהעולם כבר היה ממש קרוב לתיקון השלם וברגע האחרון קרה משהו שקלקל ומנע את הגאולה, וזהו על ידי המכשול שהעמידי היצר הרע.

וכך היה לאחר מתן תורה ש'פסקה זוהמתן' של ישראל (שבת קמז), ואמרו חז"ל (ע"ז ה.) 'לא קיבלו ישראל את התורה אלא כדי שלא יהא מלאך המות שולט בהן', שנאמר (תהלים פב, ו) 'אני אמרתי אלקים אתם ובני עליון כלכם', ואיתא מרמ"ע מפאנו שבשעה שירד משה רבינו מהר סיני ושני לוחות הברית בידו, היה לו להעמיד אותם בגן עדן ליד עץ החיים ששם הוא מקומם האמיתי, ואז היו מעלים את כל מעשה בראשית לתיקונם הגמור, והיה נגמר התיקון השלם, אך ברגע האחרון קרה 'מכשול', ש'יורא העם כי בושש משה לרדת מן ההר' (שמות לב, א), ונגרם לכלל ישראל בלבול הדעת ובלבול המוחין, ולא עמדו בנסיון, וכדברי הגמרא (שם) 'חבלתם מעשיכם', 'אכן כאדם תמותו' (תהלים שם), וזהו 'מכשול' שהעמיד היצה"ר ברגע האחרון לפני התיקון השלם.

הקשת לאחר המבול היתה גילוי אלוקות בעולם הזה

וכן היה לאחר המבול כאשר יצא נח מן התיבה, כרת עמו הקב"ה ברית על ידי הקשת, כדכתיב (בראשית ט, יג) 'את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ', ובאותה שעה כאשר נראתה הקשת היתה גילוי אלוקות מיוחדת, כי מראה הקשת הוא התגלות אלוקות גדולה מאד, וכדברי הנביא (יחזקאל א, כה) 'כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה', ובאותה שעה זכה נח להשגות גבוהות ורמות, והיה זה זמן מוכשר ומסוגל להביא לתיקון השלם.

ואם פן, החומא ועובר רצונו יתפרה, אפלו בעברה קלה, בשעת מעשה הוא פתכלית הרחוק מקדשה העליונה, שהיא יחודו ואחדותו יתפרה, יותר מכל בעלי חיים הממאים ושקצים ורמשים, המשפעים מסטרא אחרא וקלפת עבודה זרה

במדרש (ב"ר לו, ד) 'יגל אין כתיב כאן אלא 'ויתגל' - גרם גלות לו ולדורות, עשרת השבטים לא גלו אלא בשביל יין הדא הוא דכתיב (עמוס ו, ו) השותים במזרקי יין'. והיינו שאצל עשרת השבטים נתעורר הפגם של נח ששתה יין לאחר המבול ולא שם אל לב שיהיה מטתו שלימה, ואף על פי שיעקב אבינו התפלל ע"ז שלא יצא מכשול מהתגלות שנראתה לו,

מכל מקום נשאר מפגם של נח אצל השבטים, משום שהם לקחו את מידת השמחה והשתמשו בזה לשמחה שאינה של מצוה, כי מידת השמחה היא מידה יקרה מאד ושייכת לעולם של לעתיד לבא, וכדאיתא במדרש (ויק"ר כ, ב) על הפסוק (תהלים קד, לא) 'שמח ה' במעשיו' - הקדוש ברוך הוא לא שמח בעולמו, 'שמח' ה' במעשיו אינו אומר, אלא 'שמח', עתיד הקדוש ברוך הוא לשמוח במעשיהם של צדיקים לעתיד לבא. וכבר אמר שלמה המלך בקהלת (ב, ב) על שמחה בעולם הזה 'לשמחה מה זה עושה', וכשרוצים להמשיך מידת השמחה בעולם הזה צריך זהירות יתירה להשתמש במידת השמחה באופן של 'גילו ברעדה' (תהלים ב, יא), וכאשר עשרת השבטים לא נזהרו בזה, התעורר הפגם של נח ששתה יין לאחר המבול וכנ"ל.

וממוצא הדברים שיש בחינה של יצה"ר שמציב מכשולות דוקא בזמנים בהם יש התגלות מיוחדת של אלוקות ועומדים קרוב לתיקון השלם, ולכן ישעיהו הנביא שהוא הנביא שהתנבא על הגאולה קראו 'מכשול', ואמר 'פנו דרך הרימו מכשול מדרך עמי', שיסירו המכשול ויוכלו לבוא לידי התיקון השלם ולגאולה השלימה במהרה.

הקב"ה קראו 'רע' שעצמיות היצר הוא כל כולו רע וכאמור כל השמות שקראו הנביאים ליצר הרע הם שמות שביטאו את היצה"ר שהתנגד לבחינה שלהם, והקב"ה קראו 'רע' שהוא שם הכולל של היצר שעצמיותו רע, והקב"ה שונא את הרע בתחילת השנאה, וממילא כאשר האדם עובר על רצון השי"ת הוא נפרד מיחודו ואחדותו יתברך 'בתכלית הפירוד ממש', ועל ידי כך מסתלק עצמיות אלוקותו יתברך ממנו ומעולם הזה, וזוהו יבין האדם את גודל הפגם שנעשה על ידי מעשה עבירה, שעל ידי מעשיו הוא גורם להסתלקות והעלמת גילוי אלוקותו יתברך מהעולם.

נח רצה להמשיך התגלות זו לתוך כלי של שמחה גשמית אלא שקרה 'מכשול' ע"י חם

והנה נח רצה להמשיך השגות ואורות אלו שהשיג על ידי התגלות הקשת לתוך כלי של שמחה גשמית, והנה היות שענינו של אור שייך לענין של שמחה כדכתיב (משלי יג, ט) 'אור צדיקים ישמח', לכן 'ישת מן היין' (בראשית ט, כא), כי 'יין ישמח לבב אנוש' (תהלים קד, טו), ואילו היה נח מצליח להוציא אל הפועל מחשבתו זו, הוא היה זוכה להביא את התיקון השלם, אכן היצה"ר העמיד לו 'מכשול', 'ויתגל בתוך אהלה', וגרם קלקול לעולם כמו הקלקול שנגרם על ידי עץ הדעת, וכדאיתא בדעת זקנים מבעלי התוספות (ויקרא י, ט) על הפסוק במשלי (כג, לא - לב) 'אל תרא יין כי יתאדם וגו' אחריתו כנחש ישך', שכשם שנתקללה האדמה בשביל הנחש כך נתקלל חם על ידי יין ששתה נח.

יעקב אבינו זכה להתגלות מיוחדת בחלום והתפלל שלא יצא ח"ו מכשול מזה

ומאידך, מצינו אצל יעקב אבינו שגם הוא השיג השגה גדולה של גילוי אלוקות בחלום, כדכתיב בתחילת פרשת ויצא (בראשית יח, ג) 'והנה ה' ניצב עליו וכו'', והמשיך את את ההתגלות הגדולה לכלים גשמיים באמצעות הנדר שנדר כמפורש שם, ואכן חשש יעקב אבינו שלא ייצא מכשול ח"ו, וכפי שנאמר (שם יז) 'יירא ויאמר וגו'', ולכן התפלל ע"ז ואמר 'אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבש, ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלקים' (שם כ, כא), וכדברי רש"י שם 'שיחול שמו עלי מתחלה ועד סוף, שלא ימצא פסול בורעי'. דהיינו שלא יצא 'מכשול' מהמדרגות והשגות שזכה אז.

מידת השמחה יקרה היא מאד וצריך זהירות יתירה כאשר משתמשים בה

והנה על הפסוק האמור אצל נח (שם ט, כא) 'ישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה', איתא

ב.

אדם לעומת היצר הרע - ע"י כח הבחירה

כאשר אדם עובר עבירה הוא יותר גרוע מהיצר הרע שהכשילו | היצה"ר הוא מציאות של רע שפועל לפי הכוחות הטבעיים שיש לו ואין לו בחירה ע"ז | היצה"ר אינו היפך רצון העליון ואילו מעשה עבירה של בני אדם הוא היפך רצון העליון | כאשר אדם עובר על רצונו יתברך הוא נותן תוספת יניקה לס"א משום שבא מכח בחירתו

על רצונו יתברך, כי יודעים ומשיגים שהוא חיותם וקיומם שיונקים מבחינת אהוריים דאחוריים של רצון העליון ב"ה המקיף עליהם, אלא שנינקתם וחיותם שבתוכם היא בבחינת גלות בתוכם להחשיב עצמן אלהות והרי זו כפירה באחדותו, אבל מכל מקום אינו כופרים וכחשו בה' לגמרי ולומר לא הוא אלא דקרו ליה אלהא דאלהיא, דהיינו חיותם

וכו', אלא הוא גרוע ממנה, וז"ל, 'כי היא אינה מלובשת בגוף חומרי, ויודעת את רבוניה ואינה מורדת בו לפעול פעולתה במשלחת מלאכי רעים שלה שלא בשליחתו של מקום ב"ה ח"ו, וכמאמר בלעם (במדבר כב, יח) לא אוכל לעבור את פי ה' וגו', ואף שנקרא עבודה זרה, הא קרו ליה 'אלהא דאלהיא' (עין מנחות קי), ואינם יכולים לעבור כלל

כאשר אדם עובר עבירה הוא גרוע יותר מהסטרא אחרא והנה כתב התניא שכתוצאה ממעשה העבירה נעשה פירוד בין האדם ליחודו ואחדותו יתברך 'כמו הסטרא אחרא והקליפה הנקראים עבודה זרה ואלהים אחרים', וממשיך וכותב שכאשר האדם עובר על רצון השי"ת אינו רק כמו הסטרא אחרא

וקיומם הנמשך ויורד עליהם מרצונו יתברך ולכן אינן עוברין רצונו יתברך לעולם, ואם כן האדם העובר על רצונו יתברך הוא גרוע ופחות הרבה מאד מהסטרא אחרא וקליפה הנקראת עבודה זרה ואלהים אחרים והוא בתכלית הפירוד מיוחדו ואחדותו של הקדוש ברוך הוא יותר ממנה, וכאלו כופר באחדותו יותר ממנה ח'ו' עכ"ל.

היצה"ר אינו היפך הרצון העליון ואילו מעשה עבירה הוא היפך הרצון העליון

וביאור הדברים הוא כי אף על פי שמאנו לא תצא הרעות, ואין הסטרא אחרא והקליפות פנימיות הרצון העליון, מכל מקום הם יונקים חיותם מאחוריים דאחוריים של הרצון העליון, ונבראו כתוצאה משבירת הכלים והחסרונות שברא השי"ת בתוך הבריאה, וכמו הנחש שלא נברא כתוצאה ממעשי עבירות של בני אדם, שהרי נברא בתחילת הבריאה עוד קודם החטא של אדם הראשון, וזאת כי זהו רצונו יתברך שיהיה בעולם כח המנגד לרצון השי"ת, והסטרא אחרא עושה את תפקידו בעולם שהוא לפתות את האדם לדבר עבירה, ולהשטין ולקטרג, וכדברי חז"ל (בבא בתרא טו.) 'יורד ומתעה ועולה ומרגיז נוטל רשות ונוטל נשמה', כי לשם כך נברא, והוא מכיר במלכות שמים, מה שאין כן מעשה עבירה אין זה רצונו יתברך כלל וכלל, והוא ממש היפך הרצון העליון, ולכן האדם העובר עבירה הרצון העליון, ואילו האדם העובר עבירה הוא ממש ההיפך של רצון העליון, ומורד במלכות שמים.

היצה"ר הוא מציאות של רע שפועל לפי הכוחות הטבעיים שהוטבעו בתוכו

והנה הדברים יכולים להתפרש כאילו הסטרא אחרא והקליפות הם מציאות של טוב, שהרי הם עושים את תפקידם שבעבורם נבראו, אכן ח"ו לומר כן, כי למרות שהם עושים את תפקידם שלשם נבראו, הרי עצם המציאות שלהם הוא מציאות של רע, והם פועלים עם כוחות טבעיים שניתנו בהם, וכוחות טבעיים אלו הם כוחות של רע, וכמו שיש לבני אדם כוחות טבעיים שאינם טובים, וכגון מידת הקנאה שלמרות שהאדם מבין בדעתו שהיא מידה מגונה, עם זאת הכח הטבעי שבו גורם לו לקנאות, כך גם הסט"א והקליפות פועלים לפי הכוחות הטבעיים שהוטבעו בהם, אלא שבניגוד לבני אדם שיש להם כח הבחירה בין טוב ורע, ויש בהם את הכח להתעלות ולהתגבר על הכוחות הטבעיים שבהם, הרי שלסט"א והקליפות אין כח בחירה אלא בהכרח פועלים לפי הכוחות הטבעיים שהוטבעו בהם.

כוחות הטבעיים המושכים לרע אינם פועלים ע"פ כללי השכל וההגיון

וכוחות טבעיים אלו אינם פועלים על פי כללי השכל וההגיון כלל, ודוגמא לדבר הם דברי התוספות (ר"ה טו: ד"ה) כדי לערבך את השטן) שמביאים בשם הירושלמי 'בלע המות לנצח' (ישעיהו כח, ח), וכתוב 'והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול' (שם כז, יג) 'כד שמע קל שיפרא זימנא חדא בהיל ולא בהיל,

וכד שמע תניין אמר ודאי זהו שיפרא דיתקע בשופר גדול ומטא זימניה למתבלע, ומתערבב ולית ליה פנאי למעבד קטגוריא' עכ"ל. ולכאורה הדבר אינו מובן, שהרי היצה"ר יודע היטב לפתות את האדם לדבר עבירה, ומכיר את נפש האדם, ויודע איך להערים עליו ולהכשילו, ודוקא דבר זה נעלם ממנו, ואינו זוכר שבכל שנה ושנה תוקעים בשופר בראש השנה, עד שנבהל כל כך וחושב שזהו קול השופר המבשר על ביאת משיח, אכן הביאור הוא כנ"ל, שאין הדבר תלוי כלל בידיעה ובהגיון, כי למרות שהוא יודע שזה שופר של ראש השנה, מכל מקום קול השופר מזכיר לו כי ביום ההוא יתקע בשופר גדול ויטיים תפקידו וממילא הוא מתערבב, כי כך הוא על פי דרכי הטבע.

וכמו כאשר אדם הולך ללוות את המת ורואה את המת מוטל בארון שזה מזכיר לאדם את יום המיתה, ובאותם רגעים הוא מתנהג ברצינות יתירה ובכובד ראש, ולכאורה ישאל השואל, וכי אין האדם יודע שהאדם אינו חי לעולם ולכל אדם יש יום פקודה בו הוא נפרד מהעולם הזה וצריך להתייצב ליתן דין וחשבון לפני מלך המלכים, ומדוע איפה הוא נתעורר דוקא כאשר הוא רואה את המת מוטל לפניו, ואילו כמה רגעים קודם לכן וכמה רגעים לאחר מכן הוא יכול למלאות את פיו שחוק, כאילו לית דין ולית דיין, אכן התשובה היא שלמרות שמצד הידיעה האדם יודע מיום המיתה גם כאשר אינו רואה מת מוטל לפניו, מכל מקום מצד כוחות הטבעיים שבו הוא מתעורר ביותר בענין זה כאשר הוא רואה אותו לפניו.

מצד האור המקיף האדם יודע מהו הטוב אלא שאין זה נהפך לחלק מעצמיותו

וכך על דרך זה פועלים גם הכוחות הטבעיים של היצה"ר, שהוא יודע שיש כח עליון שלמעלה ממנו, וכמו שיש 'אור מקיף' מצד הקדושה, שאין אור זה נהפך לחלק מעצמיות האדם אלא שפועל עליו מלמעלה, וכאשר הוא עושה דבר מצוה אין הוא עושה זאת מחמת שכן הוא חש בעצמיותו אלא מצד הידיעה שזהו רצון השי"ת, וזהו מצד האור שמקיף אותו מבחוץ, וכן כאשר מתעורר אצל האדם קנאה על חבירו, הרי שמצד הידיעה והשכל הוא יודע שבאמת אין לו מה לקנאות בחבירו, כי אין אדם נוגע במוכן לחבירו (יומא לח), אלא שאור זה אינו מתאחד עם האדם בעצמיותו להיות דבוק בתוך טבעו, ולכן על פי כח טבעו הוא מקנא בחבירו למרות שמצד הידיעה הוא מבין עד כמה אין מקום לקנאה זו, וכנ"ל, ועל זה הדרך פועלים גם הכוחות הטבעיים של היצה"ר.

פרק כ"ד

אַבְל בְּאַמַת לְאַמְתוֹ, אִפְלוּ עֲבָרָה קָלָה, תְּרֵי הַעֲוֹבָרָה
עוֹבֵר עַל רְצוֹן הָעֲלִיּוֹן בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא בְּתַכְלִית הַפְּרוּד
מִיחודו וְאַחֲדוּתוֹ יִתְבַרַךְ, יוֹתֵר מִסְטָרָא אַחְרָא וְקִלְפָּה
הַנְּקָרָאִים אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְעִבּוּדָה זָרָה מִמֶּשׁ, וְיוֹתֵר מִכָּל
הַדְּבָרִים הַנִּשְׁפָּעִים מִמֶּנָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה, שְׁחָם בְּהַמּוֹת
טְמֵאוֹת וְחֵיוֹת וְעוֹפוֹת טְמֵאִים וְשִׁקְצִים וְרָמְשִׁים,
וְכַמְאֲמֹר "הַתּוֹשׁ קְדָמְךָ"

בניגוד ליצה"ר שאין לו כח בחירה הרי שלאדם יש כח בחירה

אמנם כאמור שבניגוד ליצר הרע שאין לו כח בחירה הרי שלאדם יש כח בחירה, ולצד היצר הרע שמסית אותו להלך אחרי הכוחות הטבעיים שבו המושכים אותו לרע, יש לאדם גם נשמה קדושה המשתוקקת ונכספת לאלוקות ולקרבת ה', ולאדם ניתנה זכות וכח הבחירה להחליט איך להתנהג במחשבה בדיבור ובמעשה, אם הוא בוחר ללכת עם כוחות הקדושה מצד הנשמה שבקרבו או ח"ו להיפך.

היצה"ר אינו כופר במלכות שמים, ואילו כאשר האדם עובר ח"ו על רצון ה' הוא כופר במלכות שמים

וכאשר האדם בוחר ח"ו ברצון נפשו לשעבד עצמו לכוחות הטבעיים שבו המושכים אותו לרע, הרי זה גרוע יותר מהיצר הרע עצמו, כי היצה"ר אין לו בחירה אלא פועל לפי הכוחות הטבעיים שבו, ולמרות שמצד האור המקיף הוא יודע שיש כח עליון למעלה ממנו שהוא 'אלהא דאלהיא', מכל מקום אין לו כח בחירה ופועל לפי הכוחות הטבעיים שבו, מה שאין כן האדם שהוא בעל בחירה ויש לו את הכח לבחור בין טוב לרע, הרי שאם הוא בוחר ח"ו את צד הרע הרי זה מרידה במלכות שמים, שהפקיע עצמו מרשות הקב"ה ושיעבד עצמו מתוך בחירה ורצון לכוחות הטבע, והרי זה כופר באלוקי ישראל, ולמרות שהאדם לא חושב כן במחשבתו שהוא כופר באלוקי ישראל, אכן מצד מעשה העבירה שעשה, הוא מעשה של מרידה במלכות שמים.

ואלו הם דברי התניא האמורים לעיל ש'האדם העובר על רצונו יתברך הוא גרוע ופחות הרבה מאד מהסטרא אחרא וקליפה הנקראת עבודה זרה ואלהים אחרים, והוא בתכלית הפירוד מיוחדו ואחדותו של הקדוש ברוך הוא יותר ממנה, וכאלו כופר באחדותו יותר ממנה ח"ו'.

כאשר האדם עובר על רצון השי"ת הוא נותן תוספת יניקה לסט"א

ובזה נותן האדם תוספת יניקה לסטרא אחרא, כי כאמור כל החיות של הסט"א הוא על ידי יניקה מצד אחוריים דאחוריים של הרצון העליון, והיא כח יניקה חלשה, ולכן החיות שלה מועטת, אכן האדם עצמו בחיותו בעל בחירה הוא יונק את חיותו מפנימיות הרצון העליון, שהרי האדם הוא תכלית כל הבריאה כולה, ולכן הוא בעל בחירה, ולכן החיות שהוא יונק הוא חיות מלאה במלוא תוקפה, וכאשר האדם בוחר ח"ו ברע הוא מעביר את הכוחות והחיות שניתנו לו בתור בעל בחירה לסטרא אחרא רח"ל, ואין לך הסתלקות גדולה של אלוקות מהעולם יותר מזה, שעל ידי מעשיו יצר האדם בעולם מציאות של רע שעל ידי בעל בחירה ולא רק על פי כוחות הטבעיים בלבד, ותחת אשר האדם יהיה בבחינה של 'אדמה לעליון' (ישעיהו יד, יד) ומרכבה למלכות שמים, הוא נהיה בחינה של 'צלם', שכידוע שזה נוצר מכח המרידה במלכות שמים.

נקודות:

וביאור הדברים הוא כי אף על פי שמאנו לא תצא הרעות, ואין הסטרא אחרא והקליפות פנימיות הרצון העליון... וכמו הנחש שלא נברא כתוצאה ממעשי עבירות של בני אדם, שהרי נברא בתחילת הבריאה עוד קודם החטא של אדם הראשון, וזאת כי זהו רצונו יתברך שיהיה בעולם כח המנגד לרצון השי"ת

~

וכאשר האדם בוחר ח"ו ברצון נפשו לשעבד עצמו לכוחות הטבעיים שבו המושכים אותו לרע, הרי זה גרוע יותר מהיצר הרע עצמו, כי היצה"ר אין לו בחירה אלא פועל לפי הכוחות הטבעיים שבו, ולמרות שמצד האור המקיף הוא יודע שיש כח עליון למעלה ממנו שהוא 'אלהא דאלהיא', מכל מקום אין לו כח בחירה ופועל לפי הכוחות הטבעיים שבו המושכים אותו לרע, הרי זה מרידה במלכות שמים, שהפקיע עצמו מרשות הקב"ה ושיעבד עצמו מתוך בחירה ורצון לכוחות הטבע, והרי זה כופר באלוקי ישראל, ולמרות שהאדם לא חושב כן במחשבתו שהוא כופר באלוקי ישראל, אכן מצד מעשה העבירה שעשה, הוא מעשה של מרידה במלכות שמים.

א.

'משכן ואח"כ כלים' - סדר העבודה מן החוץ אל הפנים

אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה וגו', ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה (לה, כא-כב).

פי' רש"י "המשכן משכן, שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנות על עונותיהן של ישראל". עוד אי' ברש"י "ובצלאל בן אורי וגו' עשה את כל אשר צוה ה' את משה, 'אשר צוה אותו משה' אין כתיב כאן אלא 'כל אשר צוה ה' את משה', אפי' דברים שלא אמר לו רבו הסכימה דעתו למה שנאמר למשה בסניני. כי משה צוה לבצלאל לעשות תחלה כלים ואח"כ משכן, אמר לו בצלאל 'מנהג עולם לעשות תחלה בית ואח"כ משיים כלים בתוכו, אמר לו כך שמעתי מפי הקב"ה. א"ל משה בצל א"ל היית, כי בוודאי כך צוה לי הקב"ה, וכן עשה המשכן תחלה ואח"כ עשה כלים".

יש לבאר את הויכוח בין משה רבינו לבצלאל אם להקים את בנין הכלים או את המשכן, וי"ל כי דין ודברים אלו היה תלוי ברוממות מדרגתו הנעלית של המשה רבינו לעומת מדרגתו של כלל"י. כי הנה משה רבינו היה הצדיק השלם 'מבחר המין האנושי', ותיקן את עצמו וכל קומתו בשלימות הכי שייך לחיות. [נבעת מתן תורה התעלו כל כלל"י למדרגה נעלית זו עד שפסקה זוהמא מהם, אבל אח"כ ע"י חטא העגל חזרה אליהם].

ולפי שהיה משה רבינו בבחי' שלימות כזאת, לכן עבודתו בהאי עלמא לא היתה ככדי להשלים את מדרגתו בעצמו, אלא היתה כל עבודתו אך ורק כדי להוציא ולגלות את קדושתו השלימה ולהביא לידי התפשטות אל מחוצה לו, ועי"ז להוסיף על הקדושה ולהרחיב את גבולה. וזה הוא בחי' יציאה מן הפנים אל החוץ, אשר העבודה באה ע"י הארת הפנימיות המוקנת והמשכתה אל החיצוניות. ולכן גם כאשר עסק משה רבינו בהשראת השכינה ע"י המשכן טען כי צריכים לבנות 'כלים ואח"כ משכן', והיינו להמשיך קודם כל את קדושת הכלים הנמצאים בפנים אוהל מועד אשר הם בבחי' קדושה פנימית, ואח"כ תתמשך הקדושה ותתפשט מן הפנימיות אל החיצוניות, כי כך היתה כלליות דרך עבודתו, אשר מן הפנימיות המושלמת באים להאיר ולהתפשט אל החיצוניות.

ולפיכך מצינו לפני מתן הלוחות השניות שציוה הקב"ה למשה רבינו להכין ארון עצי שיטים עבור הלוחות עוד לפני שקיבל את הלוחות (דברים י, א-ג), ואילו כמתן הלוחות הראשונות לא נאמר כדבר הזה. והיינו כי גם הארון היה נחשב לחיצוניות לעומת הלוחות עצמם, ולכן בעת מתן הלוחות הראשונות שהיו בבחי' השלימות של משה רבינו, היה סדר הדברים ע"ד 'כלים ואח"כ משכן', שהתחילו עם הלוחות עצמם אשר היו בקדושה עליונה שלימה, ומהם היתה הקדושה צריכה אח"כ להתפשט אל החוץ ע"י עשיית הארון. אבל אחר החטא כאשר ירדו ממדרגה נעלית זו, כבר לא הלכו בדרך הזאת, והוצרך משה רבינו להכין את הארון ורק אח"כ לקבל את הלוחות.

והדרך להמשכת הקדושה בבחי' הלוחות השניות, הוא ע"ד שאמר בצלאל 'משכן ואח"כ כלים', והיינו אשר מי שאינו צדיק גמור כמשה רבינו, צריך הוא להכין כלים אל הקדושה ע"י שיתקן את חיצוניותו, ואח"כ צריך הוא להתעלות מדרגה לדרגה עד שימשיך גם אורות וקדושות בבחי' פנימיות. וכך טען בצלאל למשה רבינו כי לפי שכלל"י אינם במדרגתו הנעלית, לכן צריכים לבנות קודם כל את המשכן, ולעשות בנין חיצוני של קדושה המוקף בחומה סביב להבדילו ולקדשו, ואחר שיתקן את החיצוניות אל הקדושה ויכלול להיכנס לפנים להמשיך את קדושת הארון והמנורה ושאר הכלים.

והנה במעשי ידיו של משה רבינו לא שלט החורבן (סוטה ט),

ולפי האמור מכוואר הדבר, שהרי יסוד מציאותם של כל מה שעשה משה לא היו בבחינתם החיצונית, אלא היו בנויים לפי מדרגתו ודרכו של משה רבינו, מיוסדים על קדושה פנימית שנמשכה אל החוץ. והרי בקדושה הפנימית ודאי אין ידי השונאים יכולים לשלוט, ולפיכך גם לא יכלו לשלוט בכלים שנמשכו אל החוץ ממנה ומכוחה. אבל מעשי ידי הצדיקים שלא היו במדרגתו הנעלית של משה, בנו את ביהמ"ק בבחי' 'משכן ואח"כ כלים', והיינו שבנו ויסדו קדושה חיצונית ואח"כ המשיכו והתעלו והוסיפו עוד מן החוץ אל הפנים. ולכן היו השונאים יכולים לשלוט במעשי ידיהם, כי פגעו ביסוד הבנין בחיצוניות, עד שהחריבו את כל ביהמ"ק.

וזהו טעם הסמיכות בראש הפרשה, שנאמר 'המשכן משכן העדות' לרמזו על חורבן שני בתי המקדש, וממשיך ואומר על בצלאל שעשה 'כאשר צוה ה' את משה', לרמזו על מה שעשה 'משכן ואח"כ כלים' כמו שפירש רש"י. כי אכן הא בהא תליא, כי לפי שלא היו בתי המקדש במדרגתו של משה רבינו, אלא היו 'משכן ואח"כ כלים', לכן היו השונאים יכולים לשלוט בהם ונתמשכו בעונותיהם של ישראל.

ב.

משכן ואח"כ כלים - בבחי' נעשה ונשמע

אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה וגו', ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה (לה, כא-כב).

פי' רש"י "משכן העדות, עדות לישראל שיותר להם הקדוש ב"ה על מעשה העגל, שהרי השרה שכינו בנייהם". עוד הבאנו לעיל (תורה א) את דברי רש"י אשר בצלאל טען אל משה רבינו כי צריכים לבנות את המשכן תחלה ואח"כ את הכלים, וזכה לכון לדברי השי"ת למשה רבינו.

וי"ל בזה דהנה כאשר עמדו כלל"י לקבל את התורה הסכימו כולם לדעה אחת ואמרו "נעשה ונשמע" (שמות כד, ז), והיה זה חידוש מופלא עד שאמר עליהם הקב"ה 'מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשים ב' (שבת פג). והחידוש שבו הוא כי אכן הסדר הרגיל הוא ש'שומעים' את הדבר ובאים בו לידי השגה והבנה, ומכאן ההשגה מגיעים אח"כ לידי 'מעשה', ובוה מבטאים את ההשגות ואת הידיעות ומוציאים אותם מן הכח אל הפועל. ואילו 'נעשה ונשמע' הוא חידוש למעלה מדרך הטבע, אשר אותה קבע הקב"ה כדרך וסדר השגת התורה, והוא מה שדוקא ע"י עשיית וקיום התורה והמצוות בפועל, מתעלה האדם ואח"כ מגיע להשיג ולהבין את עומק ענינם. ודבר זה שע"י פעולות נמשכים השגות אינו נמצא בסדר הטבעי כלל, אבל כך קבע הקב"ה בעת מתן תורה, כי כל ההשגות בתורה יבואו דוקא ע"י קיומה בפועל, והוא חלק מכלל ההנהגה הנעלית שהתחדשה על כלל ישראל ע"י מתן תורה.

והנה בבנין המשכן וכליו יש להבחין שני חלקים כי הנה כל הכלים שעמדו בפנים המשכן, רומזים על האורות וההשגות באלקות, שהם בבחי' השגות פנימיות. ואילו המשכן שעמד מסביב להם מבחוץ, מורה ורומז על בחי' מעשי המצוות, שהם הפעולה החיצונית של האורות העליונים - התלויים במעשה זה.

ובזה נבין את הויכוח בין משה רבינו לבצלאל, כי דעתו של משה רבינו היה שמאחר חטא העגל צריך להיות בחי' 'שמיעה' קודם 'עשיה' כמו שאמרו חז"ל (עי' דברי' פ"ג, ז) 'קלקלתם בנעשה והורו בנשמע' דכלל ישראל אבדו המדרגה של מתן תורה בחי' נעשה קודם לנשמע וע"כ אמר משה כלים - נשמע, ואח"כ משכן - נעשה, ובצלאל סבור שעדיין נשאר אצל כלל ישראל מדרגת מתן תורה - נעשה קודם לנשמע, וע"כ כתוב אצל בצלאל (שמות לה, ז) 'עושי כל מלאכה וחושבי מחשבות' שדוקא ע"י העשיה בא להם החכמה בבחי' של מתן תורה, ולכן הקדים בצלאל המשכן שהוא בחי' 'עשיה' קודם הכלים שהוא בחי' 'נשמע'. והקב"ה

הצדיק את טענת בצלאל, ואמר כי כבר זכו כלל"י לכפרה על אותו החטא, והקב"ה ינהיגם עוד בבחי' 'נעשה ונשמע'. וזהו טעם סמיכת המקראות בפרשתנו, שהיה המשכן 'עדות' שמחל הקב"ה לכלל"י, והוא ע"י שהקדימו את בנין המשכן אל עשיית הכלים 'כאשר צוה ה' את משה', והרי שהורו כלל"י למדרגת מתן תורה ונמחל להם החטא.

ג.

חזרת תרומת ובנין המשכן להורות על תיקון המעשה כמו המחשבה

ותכל כל עבודת משכן אוהל מועד, ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו (לה, טז).

בפרשיות ויקהל פקודי חוזרים הפסוקים על כל מה שנאמר בפרשיות תרומה תצוה בציווי מלאכת המשכן, והכתוב שונה ומזכירם כאשר נעשו בפועל. ויש להתבונן בזה, שהרי היה הכתוב ימול לומר בקצרה רק 'ויעשו כאשר צוה ה' את משה' ולא יותר, ולמה שנה הכתוב את כל הנאמר בפרשיות.

וי"ל כי הוא ע"ד מה שמצינו אצל מצוות הקדשים, שאם נאמר בהם דבר פעם אחת בלבד אין הוא מעכב, אלא צריכים שיהיה 'שְׁנָה עליו הכתוב לעכב' (עי' תוס' פסחים יא, ד"ה קוצרין), ותרומת המשכן ובניינו הוא בוודאי דבר שבקדשים, ולכן נאמרו בו הדברים בכפילות, להדגיש שהוא בבחי' 'שנה עליו הכתוב לעכב'.

וי"ל בעומק יותר, כי ביהמ"ק היה דוגמא של כל הבריאה בתיקונה, ולכן אמרו חז"ל (ברכות נה). כי בצלאל בונה המשכן היה יודע את השמוה"ק שבהן נבראו השמים והארץ. והנה לגבי הבריאה אמרו חז"ל (מבא' ברש"י בראשית א, א) כי בתחלה עלה במחשבה לפני ה' לברוא את העולם במדת הדין, ואח"כ ראה שאין העולם מתקיים ועמד ושיתפו למדת הרחמים. והרי כי בענין הבריאה היה שינוי גדול בין מה שעלה במחשבה לבין מה שנעשה בפועל ממש. ולכן אצל מלאכת המשכן הרומזת לתיקון הבריאה, חוזר הכתוב על כל הנאמר בעת הציווי שהוא בחי' עליית המחשבה על מלאכת המשכן, ורואים איך העשיה התאימה בכל פרט אל הציווי, כי היה המשכן בבחי' אחדות המחשבה והמעשה שהוא תיקון הבריאה.

ושלימות תיקון הבריאה יהיה בבנין הבית השלישי, שהוא שלימותם של בתי המקדש. והוא נקרא 'בית אלקי יעקב' (ישעיה ב, ג) כנגד יעא"ע אשר מדרתו היא אמת כידוע, ואכן אותיות א"מ"ת הם מראש האותיות דרך אמצעם עד לסופם, להורות על מדת האמת העוברת כחוט השדרה מראש כל המדרגות ביום עולם המחשבה עד לסופם וסיומם בבחי' סוף מעשה, ובוה היא מקשרת את המחשבה עם המעשה, והוא בחי' הבית השלישי אשר יהיה תיקון והשלמת אחדות המחשבה והמעשה. וזה מרומז בתיבת אמת עצמה, שכן 'מחשבה' עם אלקיים שהוא השם של מדת הדין אשר עלתה במחשבה, הוא כגו' 'אמת'. והוא עצמו גם הגו' של 'מעשה' עם הו"ה, שהוא השם של מדת הרחמים אשר שיתפה הקב"ה אצל המעשה. ורמז זה מורה ובה כי ע"פ האמת יש אחדות אחת בין המחשבה ע"פ מדת הדין והמעשה בשיתוף מדת הרחמים.

ד.

כלל"י קיימו את המצוות בבחי' של משה רבינו

ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו (לה, טז). הנה מילוי של 'משנה' (פ"ו י"א = ק"א) הוא כגו' 'צוה', וא"כ 'צוה' עם 'משנה' הוא משה במילואו, והוא כגו' 'כן עשו', והוא כאשר צוה ה' את משה כן עשו. כי כלל ישראל התקשרו למשה במילואו לעשות צויו הבורא ובוה גרם להם להיות מאוחדים אתו, ועי"ז נהיו בני ישראל בבחי' המילוי וההתפשטות של מציאותו של משה רבינו. וכמו שכתוב (שמות כו, ט) 'ואתה תצוה את בני ישראל' בחי' צו"ה היינו משה במילואו 'את בני ישראל' להיות מקושרים למשה ע"י קיום רצונו יתברך [וכן יש בפרשת תצוה פסוקים כמנין 'צוה'].

ועמוד על

נפשם:

פורים איז

א צייט זיך

אוועקצושטעלן

אין אידישקייט

מיט אן עזות

דקדושה

א. דער מורה דרך פאר דער היינטיגער תקופה איז 'פורים'

נס פורים איז געשען ביים סוף פון גלות בבל | אונזער תקופה היינט איז סוף גלות אדום | גלות מצרים איז נאך געווען בעפאר מיר זענען געווארן אידן | גלות יון איז נישט געווען אין א פרעמד לאנד | מיר זענען דאס מערסטע צוגעגליכן צום תקופה פון אחשורוש | מען קען זיך אן א שיעור מתבונן זיין אין די עניני פורים | מען דארף ארויסנעמען דערפון לימודים פארן היינטיגן דור

ב. מרדכי הצדיק האט זיך נישט צוגעשטעלט צום שוואונג

אחשורוש האט צוגעשטעלט א גרויסע סעודה אריינצושלעפן יעדן איינעם אין גשמיות – על פי תורה | קיינער האט נישט געהאט די שטארקייט זיך ארויסצושטעלן דערקעגן | מרדכי איז געווען דער איינציגסטער וואס האט פארפירט דערקעגן | יעדער האט געטראפן א היתר זיך צו בוקן צו המן | מרדכי האט זיך נישט געבראכן פארן פרעשור און זיך נישט געבוקט | ביים ציבור האט מען אנגעקוקט מרדכי פאר א קיצוני וואס האט נישט ליב קיין אידן | באמת איז נישט געווען איינער וואס האט זיך אזוי געזארגט פאר יעדן איד | מרדכי האט יעדן טאג מתפלל געווען אויף יעדן איד – אז עס זאל נתגלה ווערן זיין פנימיות | די גזירה פון המן האט זיי אויפגעוועקט | עס איז נתגלה געווארן אז זיי האבן קיינמאל נישט געוואלט זינדיגן | דער נקודת מרדכי וואס ליגט אין יעדן איד האט זיך אנטפלעקט | דעמאלט האט מען איינגעזען וואספארא אהבת ישראל מרדכי האט צו זיי

ג. בימים ההם בזמן הזה: אן ערליכער איד מוז גיין קעגן דעם שטראם

נישטא היינט קיין גזירות קעגן אידישקייט | עס איז נישטא היינט קיין מסיתים וואס פירן אראפ אידן פון אידישן וועג רח"ל | עס איז אבער יא פארהאן היינט א עולם הזה וואס שלעפט צו תאוות גשמיות | די גשמיות היינט פונקט ווי סעודת אחשורוש – אלעס איז כשר למהדרין | די פירצה פון זיך פוצן | דער שוואונג שטופט נישט צו קיין שום העכערקייט אין עבודת ה' | זייער אסאך האבן אויפגעגעבן פון פרובירן אפילו | מען טאר זיך נישט מייאש זיין | דער עובד ה' דארף זיין א בחינה פון 'מרדכי לא יכרע' | מען דארף לעבן אין אן אייגענע וועלט | פורים איז מסוגל אויסצושרייען 'אני יהודי' | זיין שטאלץ און פרייליך מיט דעם וואס מען טיילט זיך אפ פונעם אמעריקאנעם גאס און מען לעבט מיט קדושת ישראל

א.

דער מורה דרך פאר דער היינטיגער תקופה איז 'פורים'

נקודות:

אין עקבתא דמשיחא איז זייער וויכטיג גוט דורכצולערנען די סוגיא פון פורים בעיון, מסכת מגילה, די מדרשים און מפרשים. און דערנאך דארף מען גוט פארשטיין וויאזוי צו צושטעלן די אלע ענינים צום היינטיגן מצב בזמן הזה

האט זיך אנגעהויבן בימי הפורים, און דערנאך איז פארהאן די צווייטע גאולה - די גאולה העתידה לבא בקרבן בימינו.

מיר דארפן צושטעלן דעם היינטיגן מצב צו אלץ וואס שטייט אין דער מגילה

ווען מיר ווילן וויסן וויאזוי די גאולה העתידה וועט צוגיין, וועלכע סארט נסיונות וועלן זיין בעפאר ביאת משיח און וויאזוי מען דארף זיך אויפפירן אין די דאזיגע צייטן - איז אונזער רבי און מורה דרך דערויף: די ימי הפורים! ווייל דאס איז די איינציגסטע גאולה פון אן עכטע גלות נאכדעם וואס מיר זענען געווארן אידן. דעריבער איז אן עקבתא דמשיחא זייער וויכטיג גוט דורכצולערנען די סוגיא פון פורים בעיון, מסכת מגילה, די מדרשים און מפרשים, און דערנאך דארף מען גוט פארשטיין וויאזוי צו צושטעלן די אלע ענינים צום היינטיגן מצב בזמן הזה. מען וועט פרובירן אנצורירן איין כלליות'דיגע נקודה דערין.

קיין 'אידן', מיר זענען געווארן אידן ערשט ביי 'מתן תורה'. ממילא קומט אויס, אז די גאנצע 'גאולת מצרים' איז געווען בלויז: "וויאזוי מען ווערט פון א גוי - א איד". ממילא קען מען נישט אזויפיל ארויסלערנען פון דארט אויף וואס עס איז נוגע צום מהלך פון א גאולה וואס אידן - וואס זענען שוין אידן - דארפן ווערן אויסגעלייזט פון גלות.

עילם שם כסאו להציל ידידיו

אלס אידן האבן מיר דערווייל געהאט נאר איין גאולה פון גלות, דאס איז די גאולה פון בבל - וואס דאס איז דער נס פון פורים, אבער אויסער דעם האבן מיר נישט געהאט ממש קיין ריכטיגע גאולה. ('גלות יון', איז טאקע אויך געווען א גאולה, אבער דער גלות איז נישט געווען אזוי בשלימות, מען איז נישט פארטריבן געווארן אין גלות, עס איז דעמאלט געווען א בית המקדש און מיר האבן געוואוינט אין ארץ ישראל. אבער א גאולה פון א ריכטיגע גלות - איז נאר געווען גאולת בבל - וועלכע

ב.

מרדכי הצדיק האט זיך נישט צוגעשטעלט צום שוואונג

גלות בבל - מען איז פארזונקען אין גשמיות'דיגע תאוות של היתר

די דעמאלט'דיגע קליפה איז געווען איין זאך: מען האט געמאכט א גאנצע עבודה זרה פון גשמיות! גשמיות און גשמיות און נאך גשמיות.

דעם געשמאקן מצב פאר אידן אונטער אחשורוש'ס מלוכה

"וַיְהִי בַיְמֵי אַחְשֻׁרֹשׁ" - ביים סוף פון גלות בבל איז געווען זייער פיינע צייטן פאר אידן, מלכות פרס ומדי' איז געווען - ווי מען רופט אמעריקע

מרדכי הצדיק איז געווען איינער אליינס וואס האט מורד געווען אינעם 'רוח הזמן', ער האט זיך אנטקעגן געשטעלט מיט א תקיפות און געזאגט: "ניין! איך טוה נישט וואס 'עדער' טוט! איך טוה וואס דער אמת איז!" מרדכי איז געווען דער 'שיטה יחידאה', דער 'קיצוני' וואס האט געהאלטן אז מען טאר נישט גיין צו דער סעודה

~
מרדכי האט געפרעגט: **"לדעת את שלום אסת'ר"** - וואס טוט זיך מיט דעם אסת'ר!? איז עס חלילה נישט געגאנגען אינגאנצן לטמיון!? איז עס שוין עפעס מער ארויסגעקומען מכח אל הפועל!? ומה יעשה בה? וואס קען מען טון אז דער 'שלום אסת'ר' זאל נתגלה ווערן!?

דאס איז געווען דער סטייל, דער סיסטעם און שוואונג, וואס יעדער איינער איז מיטגעשלעפט געווארן דערמיט. עס האט זיך געגאסן א שפע פון גשמיות וואס דער קעניג האט געשאנקען ביד רחבה. די גשמיות איז געווען אויפן העכסטן פארנעם - וואס נאר פורס קען אזוינס צושטעלן; ווי חז"ל זאגן אויף די פרסיים (מגילה יא): "אכלין ושותין כדוב ומסורבלין בשר כדוב ומגדלין שער כדוב" - זיי עסן און טרינקען ווי א בער מיטן גאנצן תאות האכילה.

די רייץ פונעם המון עם צו גיין צו סעודת אחשוורוש

"עֲשֵׂה הַמִּלְאָה לְכָל הָעָם הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשַׁן הַבְּרִיהַ לְמַגְדוֹל וְגַד קָטָן מִשְׁתָּה שְׁבַעַת יָמִים". לאמרי זיך פארשטעלן א בילד וויאזוי עס האט אויסגעקוקט די אידישע גאס אין די טעג בעפאר די 'סעודת אחשוורוש' (זעלבסט פארשטענדליך, אז דאס איז נאר בלויז עס אביסל ממחיש צו זיין): יעדער איינער האט געשמועסט, פון דער גוטסקייט און נאבעלע מדות פונעם קעניג וואס ער שענקט אונז כחנם אזא געשמאקע אונטערהאלטונג על טהרת הקודש, מען האט גערעדט פון די תענוגים וואס עס וועלן דארט זיין, פונעם "יין מלכות רב קני המלך" - די פלייש און וויין וואס וועט זיך דארט גיסן, פון די "מטות זָהָב וְקָסָף וְגו' וְהַשְׁקוֹת בְּכֵלֵי זָהָב" - די הערליכע גאלדענע און זילבערנע בעטן און כלים. און אלעס איז געווען כשר (למהדרין מן המהדרין; ווי חז"ל זאגן (מגילה יב): "אין ארמין פסוק: "לְעִשׂוֹת כְּרִצוֹן אִישׁ וְאִישׁ" 'כרצון המן ומרדכי' - אז עס איז געווען כשר. און אודאי קיינער פארגעסט נישט צו צולייגן אויך א פזמון פון די גרויסע מצוה צו גיין אהין, ווייל עס וועט זיין א גרויסע 'קידוש השם' אז די אידישע קהלה 'שטעלט זיך אהער אזוי שייך'... מיר דארפן ווייזן אז מיר זענען 'נארמאלע מענטשן' און 'געטרייע בירגער'... אזוי, אז יעדער איז געווען אזוי זיכער ביי זיך, אז אויסער פון זיין אייגענע הנאה צו גיין צו דער סעודה, טוט ער נאך א געוואלדיגע 'טובה' פארן אויבערשטן...

דער פארקרוםטער בליק וויאזוי מען האט אנגעקוקט דאס זיך באנוצן מיט די כלי המקדש

"וְכִלִּים מְכִלִּים שׁוֹנִים". ביי יעדע קופקע האט מען גערימט וואספארא 'אוהב ישראל' דער אחשוורוש איז, אז ער האט ספעציעל ליב די אידן נאכמער ווי די גוים, אזוי ווייט, אז ביי די סעודה וועט ער דוקא נוצן די כלים פון בית המקדש - כדי ארויסצואווייזן זיין רעספעקט צו אונזער בית המקדש! אידן האבן זיך ארומגעדרייט מיט אויסצוגן פון די גוי'אישע צייטונגען וועלכע האבן באשריבן מיט גרויס התפעלות איבער דער 'דזשואיש טעמפל' און די כלים וואס איז דארטן געווען, זיי האבן אראפגעלייגט מיט גרויס עהרע דעם קונסט און ארט מיט וואס די דאזיגע כלים זענען געמאכט געווארן! זיי האבן מפליא געווען די געלונגענע ארטיסטישע טאלאנטן פון שלמה המלך... זיי האבן צוגעשטעלט שלמה המלך צו א געוויסן גוי'אישן ארטיסט, און באהויפטעט אז שלמה המלך איז געווען כמעט אזוי געלונגען ווי יענער ארטיסט... זיי האבן באשריבן דעם שטול פון שלמה און געקומען צום אויספירן אז די אידן זענען מורא'דיגע ארטיסטן! יעדער איינער האט אויסגעלויבט

אידן, אבער אויף וואס?! אויף זייער תורה און מצוות?! אויף זייער געטליכקייט און נאנטקייט צום רבונו של עולם?! ניין! הס מלהזכיר! זיי זענען פשוט גוטע ארטיסטן קיין ווארט נישט וועגן אלקות און וועגן העכערקייט. און 'עולם גולם' זענען געווען פרייליך אז מען רעדט עפעס פון זיי.

מדשתקי רבנן - נישט געווען קיין איין קול קורא' קעגן גיין צו דער סעודה

מצד די רבנים און מנהיגים - איז נישט געווען קיין איין רב וואס האט מוחה געווען אדער נישט געגעבן זיין הסכמה דערויף. א חלק רבנים האבן נישט געהאט די כוחות זיך ארויסצושטעלן קעגן דעם גאנצן שטראם און מוחה זיין, און א חלק רבנים האבן מורא געהאט פון זייערע ראשי קהלה וועלכע האבן געהאט א גרויסע קירבה אין פאלאץ, און זיי האבן זיך נישט געזוכט צו קריגן מיט זיי. בלויז איין מרדכי איז געווען וואס האט געשריגן אז מען טאר נישט גיין. נאכמער, ווען מרדכי הצדיק איז ארומגעלאפן צו אלע רבנים ארויסצוגעבן א 'קול קורא' מודיע צו זיין דעם 'דעת תורה' אז מען טאר נישט גיין צו דער 'סעודתו של אותו רשע' - האט ער נישט געהאט מיט וועמען צו גיין צום טיש! קיינער האט נישט געוואלט אונטערשרייבן דערויף! זיי האבן גע'טענה'ט: "מען דארף נישט זיין אזוי עקסטרעם! הלכה איז דאך נישט קיין שום פראבלעם צו גיין אהין!"

מרדכי'ס שטעלונג איז געווען אינגאנצן אפגעפרעגט ביים היימישן ציבור

מרדכי הצדיק איז געווען איינער אליינס וואס האט מורד געווען אינעם 'רוח הזמן', ער האט זיך אנטקעגן געשטעלט מיט א תקיפות און געזאגט: "ניין! איך טוה נישט וואס 'עדער' טוט! איך טוה וואס דער אמת איז!" מרדכי איז געווען דער 'שיטה יחידאה', דער 'קיצוני' וואס האט געהאלטן אז מען טאר נישט גיין צו דער סעודה. אלע אידישע צייטונגען און פאליטיקאנטן האבן אים אראפגעריסן, זיי האבן אראפגעמאלן מרדכי פאר איינער וואס פארשווארצט דאס פנים פונעם גאנצן 'הדות החרדית'. זיי האבן פרובירט צו לייגן דרוק אויף אים מיט דער טענה: "מרדכי, דו ביזט פון די אנגעזעהנע מענטשן אין כלל ישראל, דו ביזט א גרויסע פערזענליכקייט, דיין 'נישט גיין' צו דער סעודה - וועט שאפן א שטורעם אינעם פאלאץ פון קעניג! דו שטעלסט איין דעם גאנצן עתיד פונעם 'הדות החרדית' דער מלך וועט זיך אפשר אויפריגען אויף דיר און אונז אלע וועלן פארלירן אונזערע נאנטע באציאונגען מיט אים!" די פלאקאטן קעגן מרדכי האבן געשריגן מיט גרויסע קידוש לבנה אותיות פארשידענע פסוקים און מאמרי חז"ל; ווי: "וְדַרְשׁוּ אֶת שְׁלוֹם הָעִיר אֲשֶׁר הִגְלִיתִי אֶתְכֶם שָׁמָּה" (ירמיה כט, ז) און "הוי מתפלל בשלומה של מלכות" (אבות ג, ב), וכדומה.

מרדכי ווערט אראפגעריסן אין אלע צייטונגען פארן איינשטעלן דאס לעבן פון טויזנטע אידן

א שטיק צייט גייט דורך, און א נייער שטורעם איז אנשטאנען. המן איז גרויס געווארן און געהייסן אז יעדער מוז זיך בוקן צו אים. אלע רבנים זענען מתיר בשעת הדחק אז מען מעג זיך בוקן צו אים, בלויז מרדכי

הצדיק וויל נישט אננעמען קיין שום היתרים און ער בוקט זיך נישט פאר המן. ווידער האט זיך אנגעהויבן א מערכה קעגן מרדכי: "וואס הייסט? ער שטעלט אין סכנה דעם גאנצן כלל ישראל!"; ווי חז"ל זאגן (מגילה ב): "מה עשה לי יהודי" - כנסת ישראל האט געהאט טענות און זיך מתרעם געווען אויף מרדכי 'דמקני ביה בהמן' - וואס ער רייצט זיך מיט המן. און אזוי שטייט אויך אין פסוק (אסתר ג, א): **"וַיֹּאמְרוּ עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ לְמַרְדֳּכָי מִדֹּעַ אֲמָה עוֹבֵר אֶת מִצְוֹת הַמֶּלֶךְ"**, שטייט דערויף אין ספרים אז 'עבדי המלך' מיינט, די וואס דינען דעם אויבערשטן דער 'מלכו של עולם', די עובדי ה' האבן אים אפירגעהאלטן: **"מדוע אתה עובר את מצוות המלך"** - פארוואס פאלגסטו נישט דעם באפעל פון קעניג!? מען האט אים באשייגעצט: "דו ביזט אן עבריי! דו רייצט אויף דעם שונא ישראל המן! דו ביזט גורם א סכנה פאר כלל ישראל!"

מרדכי דערשרעקט זיך נישט פונעם 'מה יאמרו הבריות'

אבער מרדכי איז א מענטש אליינס, ער טוט נישט וואס 'יעדער' זאגט - נאר ער טוט וואס דער 'אמת' זאגט! **"וּמְרַדְכִי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה"** - מרדכי בוקט זיך נישט און פאלט נישט פאר פרעשור! ער האט זיך נישט געבוקט צום פרעשור צו גיין צו דער 'סעודתו של אותו רשע' און ער בוקט זיך נישט צו המן! מרדכי איז אן 'עקשן דקדושה' און א 'תקיף בדעתו'.

הם לא עשו אלא לפנים

די גמרא זאגט (מגילה יב): "שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה וגו', אמרו לו וכי משוא פנים יש בדבר" - די תלמידים האבן געפרעגט פון רבי שמעון בן יוחאי פארוואס טאקע זענען אידן געראטעוועט געווארן פון די גזירה וואס איז געווארן אנגעשריבן אויף זיי למעלה, **"אמר להם הם לא עשו אלא לפנים אף הקדוש ברוך הוא לא עשה עמהן אלא לפנים"** - זיי האבן נאר געזינדיגט פונדרויסן נישט מיט אן אמת, דעריבער האט דער רבונו של עולם אויך נאר גוזר געווען א גזירה פונדרויסן - אבער בפנימיות איז קיינמאל נישט געווען קיין גזירה.

בפנימיות איז פארהאן א 'מרדכי' אין יעדן איד - וועלכער האט קיינמאל נישט געזינדיגט

דער דאזיגער כח, אז כאטש אידן האבן טאקע געזינדיגט - דאך איז געבליבן ביי זיי א פנימיות'דיגע נקודה וועלכע האט נישט געזינדיגט - דאס איז צו פארדאנקען פאר מרדכי הצדיק! עס האט אפגעשפיגלט אז זיי א קדושה פון מרדכי הצדיק! און ווען עס וואלט נישט געווען קיין מרדכי, וואלטן זיי געזינדיגט אויך בפנימיות רחמנא ליצלן. אין אנדערע ווערטער: בשעת ווען אידן זענען געגאנגען צום 'סעודתו של אותו רשע', אדער בשעת ווען אידן האבן זיך געבוקט צו המן - איז דעמאלט געווען א באהאלטענע נקודה פון א איד - וואס דער נקודה רופט זיך 'מרדכי הצדיק' - וועלכע האט זיך נישט מכניע געווען פארן 'רע'! באהאלטענערהייט איז דער איד געווען א 'לא יכרע ולא ישתחוה'! באהאלטענערהייט האט דער איד נישט געוואלט הנאה האבן פון דעם 'סעודתו של אותו רשע'!

מרדכי הצדיק רוהט נישט איין ביז ווילאנג

דער 'שלום אסתר' וועט נתגלה ווערן

דאס איז נישט געקומען סתם אזוי, מרדכי בכח קדושתו האט געארבעט אויף דעם; ווי עס שטייט אין פסוק (אסתר ב, כא): **וַיִּמְרָדְכִי יֵשֶׁב בְּשַׁעַר הַמִּלְכָּה** - יעדן טאג איז מרדכי אריינגעגאנגען אינעם שער פונעם 'מלכו של עולם' - וואס דאס איז רומז אויף די הויכע היכלות - און מתפלל געווען פאר אידן. און דער פסוק זאגט (אסתר ב, יא): **וַיִּבְרַךְ יוֹם יְהוָה מִיְּרֵדְכִי מִתְּהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית הַנְּשִׂים לְדַעַת אֶת שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וַיְמָה יַעֲשֶׂה בָּהּ** - מרדכי האט זיך כסדר געזארגט; וואס טוט זיך מיט דעם 'שלום אסתר' - דאס מיינט, די באהאלטענע נקודה פון א איד וואס איז אין א הסתרה; ווי דער פסוק זאגט (דברים לא, יח): **וְאֲנֹכִי הִסְתַּרְתִּי אֶסְתֵּר**, עס איז באהאלטן אין א הסתרה. מרדכי האט געפרעגט: **לְדַעַת אֶת שְׁלוֹם אֶסְתֵּר** - וואס טוט זיך מיט דעם אסתר? איז עס חלילה נישט געגאנגען אינגאנצן לטמיון? איז עס שוין עפעס מער ארויסגעקומען מכח אל הפועל? **וַיְמָה יַעֲשֶׂה בָּהּ?** וואס קען מען טון אז דער 'שלום אסתר' זאל נתגלה ווערן? יעדן טאג איז מרדכי אריינגעגאנגען אין די העכערע היכלות און איינגעריסן ביים רבנו של עולם: "ווען וועסטו שוין העלפן אז דער באהאלטענער קדושה פון א איד - וואס רופט זיך 'שלום אסתר' - זאל נתגלה ווערן?!"

גדולה הסרת טבעת - די גזירה האט אויפגעוועקט זייער באהאלטענע אהבה צום רבוש"ע

אין זכות פון מרדכי הצדיק האט דער רבנו של עולם געהאלפן און אנגעדייט 'לפנים' א גאנצע 'גזירת כליה', כדי אז דורכדעם זאל ארויסקומען די באהאלטענע נקודה פון אידן; און זיי האבן טאקע חרטה געהאט למפרע אויף זייער גאנצער גיין צו דער 'סעודת אחשוורוש'! עס איז נתגלה געווארן למפרע אז זיי האבן קיינמאל נישט געוואלט זינדיגן, נאר עס איז געטון געווארן בלויז בחיצוניות, אן קיין הארץ און נשמה. דאס מיינט 'מגילת אסתר', אז דער רבנו של עולם האט 'מגילה' געווען דעם 'אסתר' - די באהאלטענע אהבה וואס אידן האבן אלעמאל געהאט צום רבנו של עולם.

מרדכי הצדיק האט געשריגן: איד, ווייס ווער דו ביזט!

כאטש וואס בעצם א איד בלייבט א איד; ווי חז"ל זאגן (סנהדרין מד, א): "ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא", און אידן האבן פריער אויך געהאט דעם כח פון 'הם לא עשו ולא לפנים' - האט אבער געדארפט זיך איינער וואס זאל עפענען דעם שער, איינער וואס זאל מגלה זיין וואס עס טוט זיך טיף אין זייער נפש. געווען איז דאס מרדכי הצדיק וועלכער האט עס געעפנט; ווי חז"ל זאגן (מנחות סה, א): "פתחיה זה מרדכי" - מרדכי האט פותח געווען זייער

ג.

בימים ההם בזמן הזה: אן ערליכער איד מוז גיין קעגן דעם שטראם

היינטיגע צייטן לאזט מען יעדן איינעם היטן תורה און מצוות

היינטיגע צייטן, ווען מען שטייט אין 'עקבא דמשיחא' איז דער מצב זייער ענליך צו דעמאלט. ברוך השם מען פייניגט אונז נישט, דער מצב הגשמי פון כלל ישראל איז זייער פיין. און אפילו דער מצב הרוחני - מצד 'שמירת התורה' - איז אויך גוט, מען לעבט אונטער א 'מלכות של חסד' וואס לאזט אונז היטן תורה און מצוות, זיי האבן אפילו אזויפיל פראגראמען צו טיילן געלט פאר מוסדות התורה און אידישע ארגאניזאציעס, און די מעגליכקייטן צו לערנען און דאווענען איז היינט געוואלדיג.

היינטיגע צייטן א שרעקליכער סארט מגושמ'דיגקייט

דער 'מצב הרוחני' - מצד 'שמירת תורה ומצוות' - איז טאקע גוט, אבער דער 'מצב הרוחני' - מצד 'אמת'דיגע אידישקייט' - דארף א גרויסע ישועה. דער נסיון הדור איז היינט 'סעודת אחשוורוש', דער ענין פון ליגן אין 'גשמיות' בהיתר על פי הלכה! דער עולם הזה שטעלט היינט אהער א שרעקליכער סארט מגושמ'דיגקייט, אויף אלע סארט אופנים, סיי מותרות אין 'עניני אכילה' - די אלערליי סארטן עסנווארג, סיי די מותרות פון שיינע הייזער און סיי די מותרות פון מלכודים - וואס דאס איז נוגע בפרטיות צו דעם גרויסן חסרון היינט אין עניני צניעות ביי נשים. אזוי אויך ווען עס קומט צו שמחות איז פארהאן א געוואלדיגער יצר הרע אויף מותרות,

הארץ! אלץ דורכדעם וואס ער האט דורש געווען כסדר דעם 'שלום אסתר', ער האט כסדר מתפלל געווען אויף דעם, ביז עס האט זיך אויפגעעפענט און עס איז נתגלה געווארן דעם אמת. אבער בשעת נסיון האט קיינער נישט געוואוסט אז מרדכי טוט אזויפיל פאר זייערע וועגן, פארקערט, מרדכי איז געווען אינגאנצן אפגעפרעגט, מען האט אים געהאלטן פאר אן עקסטרעמיסט וועלכער קימערט זיך נישט מיט א צווייטן. נאר שטילערהייט אין זיינע ד' אמות, האט זיך מרדכי געבעטן ביים אויבערשטן, אז עס זאל נתגלה ווערן די פנימיות'דיגע שיינקייט פון יעדן איד, ווי יעדער איד וויל נאר טון דעם רצון ה' און זיך נישט בוקן צום עולם הזה.

ונהפוך הוא - יעדער אנערקענט אז עס איז נישטא נאך אזא אהבה ישראל ווי מרדכי הצדיק

איינמאל דער רבנו של עולם האט געהאלפן און געמאכט דעם נס פורים, איז נתגלה געווארן פאר יעדן איינעם דעם **גְּדֻלַּת מִרְדְּכִי אֲשֶׁר גָּדְלוּ הַמִּלְכָּה**, דאס הייסט, די נקודה פון מרדכי וועלכע איז געליגן באהאלטן אין יעדן איד אויך פריער - נאר יעצט האט דער 'מלכו של עולם' עס 'מגדל' געווען און מגלה געווען לעין כל. דעמאלט האט יעדער געזען אז מרדכי איז א **דְּבָר שְׁלוֹם לְכָל יְרֵעוּ**, אז ער האט ליב יעדן איד און זארגט זיך באמת פאר יעדע אידישע נשמה, אז זיין טייערע נפש - וואס ווערט אנגערופן 'אסתר המלכה' - זאל נישט גיין לטמיון.

נקודות: דעמאלט האט יעדער געזען אז מרדכי איז א **דְּבָר שְׁלוֹם לְכָל יְרֵעוּ** - ער האט ליב יעדן איד און זארגט זיך באמת פאר יעדע אידישע נשמה, אז זיין טייערע נפש - וואס ווערט אנגערופן 'אסתר המלכה' - זאל נישט גיין לטמיון ~ דער בחור ווארפט אוועק דעם עול פון אלע 'חשובות הרבים' און ער גיבט זיך איבער פארן אויבערשטן! ער פארמאכט זיך אין זיינע אייגענע ד' אמות - וואס דארט לעבט ער זיך מיטן רבנו של עולם אליינס! און דעמאלט העלפט אים דער רבנו של עולם מיט א פריוואטן נס פורים! עס ווערט אים נתגלה נייע אורות און גילויים! דער רבנו של עולם ווייזט אים א מפלה אינעם גאנצן אחשוורוש און המן

אנצוקומען צו 'דבקות הבורא', ער האט געהאט א שאיפה צו שפירן א טעם אין 'אידישקייט', א טעם אין 'שבת' און א טעם אין 'תורה', ער האט געהאט א שאיפה זוכה צו זיין צו 'גדלות בתורה' און הויכע 'מדרגות' אין עבודת ה' - אזוי דארף מען היינט אויך האבן א שאיפה צו די אלע העכערע זאכן.

די יאמט וואס הערשט היינט ביי בחורים הערנדיג אז מען פארלאנגט העכערע מדרגות

ווען א בחור קוקט אן דעם מצב העולם, ער זעט וויאזוי זיין גאנצע כיתה פירט זיך אויף ביים עסן וכדומה, ער זעט אין וועלכע גשמיות יעדער איינער ליגט, און דא הערט ער אז מען פארלאנגט פון אים אזעלכע מדרגות, כאפט אים אן אזא שוואכקייט און יאוש: "ווי איז שייך אז איך זאל זיין א מענטש אליינס? יעדער איינער ליגט דאן אין 'הגשמה', וויאזוי קען איך זיך ארויסהייבן פונעם 'יעדער'?! עה, די אלע דערהויבענע זאכן זענען נישט געאייגנט פארן היינטיגן דור!" און דאס איז דער גורם פארוואס זייער אסאך בחורים מאכן שלום מיטן מצב הדור און בעל כרחם גייען זיי מיט אלע השחתות און פארגרעבטקייטן פונעם היינטיגן דור, און אזוי גייען זיי נעבעך מדחי אל דחי.

פון פורים נעמט מען א כח צו לעבן פאר זיך און נישט קוקן וואס 'יעדער' טוט

אויף דעם האבן מיר א פורים! מיר האבן א גוטן רבי'ן פארן היינטיגן דור, דאס איז מרדכי

דרכי הצדיקים

סיפורי קודש בדרכם של רבותינו הק' ז"ע

מלוה מלכה בעיר וומס"ב מוצ"ש מקץ תשפ"א

הצדיק! ווער עס וויל זוכה זיין זיך צו דערהאלטן אין דעם איצטיגן 'סוף גלות אדום' און ברענגען די גאולה, דארף טון דאס זעלביגע וואס מרדכי הצדיק האט געטון אינעם 'סוף גלות בבל'. ער דארף אפמאכן ביי זיך: 'וּמִרְדֵּכִי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה', איך וועל נישט טון וואס 'עדער' טוט! ניין! מען מוז נישט ווערן נאכגעשלעפט פונעם שוואונג און זיך איינטונקען אין גשמיות! מען קען היינטיגע צייטן אויך בלייבן איידל און דערהויבן! מען קען היינט יא לעבן מיט א העכערקייט און 'דבקות הבורא' - אפילו אויב דאס איז נישט אין סטייל! ווען א בחור טוט אזוי, ער ווארפט אוועק דעם עול פון אלע 'חשבונות הרבים' און ער גיבט זיך איבער פארן אויבערשטן! ער פארמאכט זיך אין זיינע אייגענע ד' אמות - און דארט לעבט ער זיך מיטן רבנו של עולם אליינס! העלפט אים דער רבנו של עולם מיט א פרייוואטן נס פורים! עס ווערט אים נתגלה נייע אורות און גילויים! דער רבנו של עולם ווייזט אים א מפלה אינעם גאנצן אחשוורוש און המן, און עס ווערט אים ליכטיג, "לְיְהוּדִים הִתְהַ אֲרָה וְשִׁמְחָה וְשֵׁשׁ וַיִּקְרָא".

לא רחוקה הוא ממך - דו האסט עס ביי דיר אינעווייניג
ווי געזאגט, יעדער בחור האט אין זיך א נקודת מרדכי וועלכע האט זיך קיינמאל נישט מכניע געווען צום גאנצן עולם הזה! ער האט אייביג געהאט א נשמה'דיגע געפיל וועלכע האט אים גענוצטעט אז מען דארף אוועקשטיין פונעם גאנצן פוף און פּרעס פון וואס יעדער ליגט. דעריבער, איז נישט אזוי שווער דאס מגלה צו זיין, מאכן א 'מגילת אסתר' - מגלה צו זיין די נסת'דיגע נקודה און זיך דערהייבן אין עבודת ה'.

דער קטנות'דיגער צוגאנג:
מען נעמט מיט דעם גאנצן פארגרעכטקייט אינעם פורים אויך כלפי דעם צוגאנג צום יום טוב פורים אליינס - כאפט א חילוק צווישן די צוויי בחורים. דער בחור וואס ליגט אין גשמיות, גייט צו צום פורים מיטן ועלבן סארט פארגרעכטן צוגאנג, ער טראכט נישט פון קיין העכערקייט וואס עס איז דא אין פורים, ער איז נאר פארנומען זיך צוזאמקומען מיט חברים, מען הויליעט און מען שפרינגט מיט די היינטיגע הוללות'דיגע מוזיק, מען פארט ארום צוזאמנעמען געלט מיט אזעלכע נארישע פארשטעלעכצער און פארגרעכטקייטן. און דאס איז ביי אים פורים.

דער ריכטיגער צוגאנג:
מען טרייסלט זיך אפ פון 'קליפת המן' און מען פריידיט זיך מיט קדושת ישראל

אבער אינ'אמת'ן איז דאס דער היפוך ממש פון פורים. פורים איז (אסתר ט, טז) 'וַיְעַמְד עַל נַפְשָׁם' - מען שטעלט זיך אוועק מיט א שטארקייט. דער 'וְעַמְד עַל נַפְשָׁם' מיינט נישט חס ושלום 'קלות ראש', נאר פארקערט, 'וְעַמְד עַל נַפְשָׁם' מיינט, מען זאל וויסן 'קדושת ישראל'! מען זאל זיך פרייען און זיין שטאלץ מיט 'קדושת ישראל'! דאס איז דער צוגאנג פון א בחור אן עובד ה' צום פורים, ער ווייסט אז יעצט איז דער צייט אפצומאכן צו זיין א מרדכי הצדיק! יעצט איז דער צייט נישט צו ווערן מער נאכגעשלעפט נאך דעם 'עולם גולם', נאר צו זיין א 'מרדכי לא יכרע ולא ישתחוה'! און "הבא לטהר מסייעין אותו", אמן.

• בין גדולי חסידי חב"ד, היה הגאון החסיד רבי יצחק אייזיק הלוי עפשטיין אבד"ק הומיל זצ"ל, אשר עוד זכה להסתופף בצל הרה"ק הבעל התניא זי"ע, והיה מזקני וחשובי החסידים אצל הרה"ק בעל צמח צדק זי"ע. ומספרים עליו כי בפעם הראשונה שהלך להבעל התניא, וכאשר היה כבר באמצע הדרך עבר בדרכו אצל חסיד אחד מגדולי תלמידי הבעל התניא, ואמר אליו כי הוא נוסע אל הרבי, ענה לו אותו חסיד כי פעם שמע מפי הרבי עה"פ "ששה חדשים בשמן המור וששה חדשים בבשמים ובתמרוקי הנשים ובוהו הנערה באה אל המלך" (אסתר ב, יב-יג), דלפני שבאים להיכנס ל'יחידות' אצל הרבי, צריכים לעסוק קודם לכן ששה חדשים במרירות ותשובה ועל כך רומז 'שמן המור', ואח"כ צריכים לעסוק ששה חדשים בהשגות אלקות שהם בחי' 'בשמים ותמרוקי הנשים', ואחר זו ההכנה 'הנערה באה אל המלך'. בשמוע רבי אייזיק את הדברים אלו חזר על עקבותיו, וכאשר שמע כן עשה, והתכונן במשך שנה שלימה בדרכי התשובה ולימוד תורת החסידות בכדי להיות מוכן לבא לפני הרבי. ואחר הכנה דרבה הגיע והתייצב לפני הבעל התניא, והגיש אליו 'קוויטל' שבו רשם כדברים האלו: 'מה תעשה הנפש האומללה הרוצה להתקרב אל האלקות', ומיד כאשר נתן את ה'קוויטל' אל בעל התניא התעלף על מקומו.

פעם אחת בהיות הרה"ק מווארקא ברוזין הזמין את בני הרה"ק מרוזין לאכול אצלו 'אָנבייסן' (פת שחרית), וסיפר ואמר: 'איך האב געזעהן אז זיי זענען אינגאנצן נישט אויף דעם עולם' (ראיתי כי הם אינם כלל בוה העולם).

• פעם אחת כאשר הרה"ק מווארקא היה אצל הרה"ק מרוזין, הגיע אז מכתב אל הרה"ק מרוזין מאת הרה"ק רבי מאיר'ל מפרמישלאן זי"ע, וקרא הרה"ק מרוזין את הרה"ק מווארקא לקרוא יחד עמו את המכתב, בכדי להתיישב עמו ביחד מה לענות על המכתב. בנו של הרה"ק מווארקא הרה"ק רבי יעקב דוד אמשינאו זי"ע היה אז ילד צעיר, והתכופף מעל אביו הק' והרה"ק מרוזין ברצונו לשמוע מה הם מדברים, אבל לא הצליח לראות את המכתב ולא לשמוע את דבריהם, אבל מתוך הדברים קלטו אזניו איך הרה"ק מווארקא אומר כי צריכים לענות: 'איידער צו מאכן לאטעס, איז שוין בעסער צו באנייען דעם בגד' (תחת לתפור טלאים, עדיף כבר לחדש את הבגד), [והיינו שהיה המדובר אז על דרכי תיקוני נשמות].

• פעם אחת כאשר הגיע הרה"ק מווארקא לביקור אצל הרה"ק מרוזין זי"ע, הביא עמו גם את בנו הרה"ק רבי מנחם מענדל מווארקא זי"ע. וביום אחד יצא הרה"ק מרוזין לטייל על עגלתו הנכבדת, ויצאו עמו כמה אנשים חשובים וביניהם גם הרה"ק מווארקא, בעמדו לעלות על העגלה ענה הרה"ק מרוזין ואמר: 'דער וואס ווייסט נישט מעשה מרכבה, זאל נישט ארויפגיין אויפ'ן קאלעס'! (מי שאינו יודע מעשה מרכבה, לא יעלה על העגלה! - על דרך לשון נופל על לשון) עלה הרה"ק מווארקא לברו אל העגלה. אבל אז ניגש בנו רבי מענדל'ע ואמר: 'קיין מעשה מרכבה קאן איך נישט, אבער טרייבן פערד קאן איך יא'! (מעשה מרכבה אין אני יודע, אבל להנהיג את הסוסים הנני יודע!), וכך עלה אל מקום בעל העגלה ואכן הוא הנהיג את הסוסים במשך הטיול. התיישבו הרה"ק מרוזין והרה"ק מווארקא ביחד ולא אמרו דבר, אבל באמצע הנסיעה שאל הרה"ק מרוזין את הרה"ק מווארקא: 'פון וואו האט איר גענומען אזא זוהן? (מהיכן לקחתם בן כזה?), ענה לו הרה"ק מווארקא: 'מתנת חנם'!.

• פעם אחת הוצרך הרה"ק בעל צמח צדק לשלוח שליח אל הרה"ק מרוזין זי"ע עבור איזה דבר נחוץ, ובחר עבור זה את החסיד רבי אייזיק. אחר שהתעסק בצורך שליחותו, הביע רבי אייזיק לפני הרה"ק מרוזין את רצונו לחזור בפניו על 'מאמר' אחד מדברי רבו הצמח צדק. קבע לו הרה"ק מרוזין זמן לכך בערב שב"ק אחה"צ סמוך לכניסת שב"ק. והיה בערב שב"ק אחר שרבי אייזיק כבר התכונן לשב"ק בהכנה רבתי, וכבר טבל במקוה טהרה ולבש בגדי שב"ק, והיתה כל מציאותו אומרת התלהבות ודביקות בקדושת שב"ק, התכונן היטב עם ה'מאמר' שרצה לחזור לפני הרה"ק מרוזין, ובהגיע זמנו עמד לפניו וחזר על הדברים בהתלהבות גדולה. והנה בכל עת אמרו את המאמר, והוא לבוש בבגדי שב"ק ושרוי בהתלהבות גדולה, ישב הרה"ק מרוזין במנוחה ובשלוה, והיה נראה כל כולו 'וּרְאָכְעֵנְדִיג' (במצב של ימות החול), ועישן 'פאקע ציבען' (מקטרת) וכך האזין לדבריו ביישוב הדעת. אכן ברגע שהגיע זמן הדלקת הנרות, הניח הרה"ק מרוזין את ה'פאקע ציבען' וצויה להדליק את הנרות לכבוד שב"ק, וענה הרה"ק מרוזין ואמר: 'ס'איז שבת, מ'זאל צינדן לעכט' (כבר בא שבת, שידליקו את הנרות). אח"כ אמר רבי אייזיק למקורביו 'ראיתי איך ברגע אחד הוא עלה למעלה, ואני נשארתי למטה'.

פרנס השבוע

נדבת ידידנו הרב החסיד המפואר
מוה"ר מנחם מענדל כה"וו
לרגל הולדת הנכד במז"ט

פרנס השבוע

נדבת ידידנו הרב החסיד המפואר
מוה"ר משה שמואל פרענקל הי"ו
לרגל נישואי הבת במז"ט